

АДВОКАТУВАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ COMPETITION ADVOCACY: ESSENCE AND FEATURES OF MOTIVATION

У статті охарактеризовано адвокатування конкуренції як одну зі складових частин конкурентної політики, що реалізується антимонополюними відомствами. Досліджено суб'єктний та об'єктний склад адвокатування. Встановлено, що є потреба розширення суб'єктного складу, координацію дій яких має здійснювати основний суб'єкт – Антимонопольний комітет України. Результативність адвокатування конкуренції посилюватиметься в разі охоплення більшої частини суспільства, що можливо завдяки впровадженню в освітній процес адаптованих навчальних дисциплін. Встановлено, що внаслідок недостатньої реалізації адвокатування конкуренції може знижуватись активність фізичних та юридичних осіб щодо звернення в антимонопольні відомства. Визначено, що доцільним є мотивування учасників конкурентних відносин до конкурентної поведінки, в основі якого є позитивні наслідки конкуренції для кожної категорії учасників ринкових відносин – споживачів, бізнес-кіл та органів влади.

Ключові слова: адвокатування, конкуренція, економічні закони, споживач, орган влади, бізнес-коло.

В статті охарактеризовано адвокатування конкуренції як составляющую кон-

курентной политики, реализуемой антимонопольными ведомствами. Исследован субъектный и объектный состав адвокатирования. Установлено, что существует необходимость расширения субъектного состава, координацию действий которого должен осуществлять основной субъект – Антимонопольный комитет Украины. Результативность адвокатирования конкуренции будет усиливаться в случае охвата большей части общества, что возможно благодаря внедрению в образовательный процесс адаптированных учебных дисциплин. Установлено, что последствием недостаточной реализации адвокатирования конкуренции может быть снижение активности физических и юридических лиц по обращению в антимонопольные ведомства. Определено, что целесообразно мотивировать участников конкурентных отношений к конкурентному поведению посредством положительных последствий конкуренции для каждой категории участников рыночных отношений – потребителей, бизнес-кругов и органов власти.

Ключевые слова: адвокатирование, конкуренция, экономические законы, потребитель, орган власти, бизнес-круг.

УДК 339.13.012.434

<https://doi.org/10.32843/bses.68-4>

Михальчишин Н.Л.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри теоретичної
та прикладної економіки
Національний університет
«Львівська політехніка»

Mykhalchyshyn Nataliia

Lviv Polytechnic National University

The article describes advocating competition as a component of competition policy, implemented antitrust agencies. Investigated the subjective and object composition advocacy. It is established that there is a need to expand the subject composition of competition advocacy, the coordination of which should be carried out by the main subject of competition advocacy – the Antimonopoly Committee of Ukraine. Thus, the Ministry of Education and Science of Ukraine, the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine, local governments, and the Ministry of Economy of Ukraine have been singled out as secondary subjects of competition advocacy. The effectiveness of competition advocacy will be enhanced in the case of reaching the majority of society, which is possible due to the introduction into the educational process of adapted academic disciplines, in particular – for technical specialties – “Fundamentals of Competitive Culture”; for economic specialties (for example, management and administration, social and behavioral sciences) – “Management of competitive relations”; for specialties in law, journalism, public administration and administration, international relations – “Competition and Competition Policy”. It is established that in Lviv and Volyn regions for 2016–2019, the consequences of the implementation of competition advocacy in terms of appeals of legal entities/individuals on violations of competition law may indicate a decrease in the number of violations and a decrease in the activity of individuals and legal entities to apply to antitrust. Also found that the Antimonopoly Committee of Ukraine for 2016–2020 years as methods of competition advocacy permanently used provide comments and suggestions to amend the regulations and cooperation with the media. Determined that it is appropriate to motivate the participants to the competitive relationship competitive behavior based on the positive effects of competition for each category of market relations – consumers, business, and government circles. Society is the an essential element that could promote competition.

Key words: advocacy, competition, economic laws, consumer, government, business community.

Постановка проблеми. У кожної людини є потреби, задоволення яких здебільшого потребує певної взаємодії з іншими членами суспільства. Внаслідок такої взаємодії виникають економічні відносини, що формують задоволеність потреб фізичних та юридичних осіб. Повнота задоволеності потреб залежить від багатьох чинників, одним з яких є здатність суб'єктів господарювання надавати потребам споживачів більшого пріоритету, ніж власним, сприяти реалізації порівняльної функції конкуренції, за якої найбільші прибутки на ринку отримує найкраща фірма, тощо. Як вважають більшість економістів, потреби споживачів задовольняються під впливом економічних законів, зокрема закону попиту та пропозиції тощо, що діють незалежно від волі людини, проте залежать від її свідомої діяльності [1]. Відповідно, в разі викривлення поведінки суб'єкта господарювання

під дією економічних законів не задовольняються повною мірою потреби споживачів. Викривлення можуть стосуватися ціноутворення, якості надаваних послуг чи товарів, дотримання прав на інтелектуальну власність, доступу до джерел сировини, ринків тощо. У такому разі адвокатування конкуренції може виконати роль регулятора свідомої діяльності різних осіб, що не допускає появи в майбутньому викривлень у поведінці суб'єктів господарювання на товарних ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Адвокатування конкуренції більшістю науковців, зокрема А.М. Лозовою та В.В. Клименко [2], досліджувалося як один із видів діяльності Антимонопольного комітету України, що є частиною конкурентної політики держави. Г. Філюк [3] визначає адвокатування конкуренції як систему можливих дій органів антимонопольного регулювання, І. Соколо-

вська та В. Лагутін – як сукупність видів діяльності конкурентних відомств, що орієнтовані насамперед на досягнення суб'єктами господарювання позитивних аспектів конкуренції [4]. Т.А. Щербакова наголошує, що адвокатування конкуренції як напрям конкурентної політики реалізується конкурентним відомством через комплекс заходів, об'єктом спрямування яких є добросовісна конкуренція, культура конкуренції, принципи конкурентної боротьби, приватні, суспільні та державні інтереси [5].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Визначаючи адвокатування конкуренції як один із заходів, використовуваних конкурентними відомствами, непримусовий механізм, що ґрунтується на інформуванні, наукові дослідники недостатньо висвітлили мотивування до врахування адвокатування різними суб'єктами ринкових відносин у своїй поведінці.

Постановка завдання. Обґрунтувати суб'єктний та об'єктний склад, мотиваційність адвокатування конкуренції; встановити способи посилення адвокатування конкуренції та закріплення конкурентних принципів у суспільстві; виявити вплив адвокатування конкуренції на різних членів суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Адвокатування конкуренції як поняття належить до одного з видів конкурентної політики держави [3], діяльності антимонопольного відомства [2; 4]. Як і будь-який інший публічний захід, адвокатування конкуренції характеризується суб'єктним та об'єктом складом. Об'єктний склад адвокатування конкуренції характеризується такими групами об'єктів, як органи влади (законодавчі органи, органи виконавчої влади та місцевого управління, суди), підприємства (бізнес-середовище), споживачі, наукові та академічні кола, професійні об'єднання, засоби масової інформації та громадськість [6].

Щодо суб'єктного, то більшість дослідників визначають антимонопольне відомство як основний і чи не єдиний суб'єкт адвокатування конкуренції. Монополія в суб'єктному складі адвокатування конкуренції, що не лише визначена більшістю дослідників, але й закріплена на законодавчому рівні, зводить ефективність адвокатування конкуренції як державного заходу впливу на суспільні відносини.

На противагу адвокатуванню конкуренції, приватна власність, інтелектуальна власність, господарська діяльність суб'єктів на ринку мають ширше коло суб'єктів впливу, а тому отримують більший захист, краще сприйняття суспільством непорушності прав власності, права на здійснення господарської діяльності тощо. Одночасно із закріпленням принципів приватної власності, свободи господарської діяльності мало відбутись і закріплення конкурентних принципів, проте в Україні такі процеси були викривлені, оскільки перехід від

адміністративно-командної системи в національній економіці до ринкової супроводжувався перетворенням державних монополій на приватні.

Посилити адвокатування конкуренції і закріпити конкурентні принципи в суспільстві можливо завдяки розширенню суб'єктного складу адвокатування конкуренції, діяльність яких координувалася б антимонопольним відомством. Потребу в розширенні суб'єктів адвокатування відзначав В.Ю. Ковтун [13], а саме: суб'єктом адвокатування є антимонопольні органи у взаємодії з іншими органами влади та бізнес-асоціаціями.

Одним із найважливіших додаткових суб'єктів адвокатування конкуренції може стати Міністерство освіти та науки України – центральний орган виконавчої влади, що визначає пріоритетні напрями розвитку освіти [7]. На доцільності впровадження до циклу вибіркових дисциплін навчальної дисципліни «Конкуренція та конкурентна політика» наголосувала Г. Филюк [8]. Враховуючи значний спектр спеціальностей, за якими здійснюється підготовка бакалаврів та магістрів, вищими навчальними закладами України, можуть бути введені такі адаптовані навчальні дисципліни (див. табл. 1):

– для технічних спеціальностей – «Основи конкурентної культури»;

– для економічних спеціальностей (наприклад, управління та адміністрування, соціальні та поведінкові науки) – «Управління конкурентними відносинами»;

– для спеціальностей із права, журналістики, публічного управління та адміністрування, міжнародних відносин – «Конкуренція та конкурентна політика».

Наступними суб'єктами адвокатування конкуренції можуть бути такі органи:

– Міністерство культури та інформаційної політики України – в частині реалізації державної політики у сферах культури та інформаційної безпеки;

– органи місцевого самоврядування – в частині реалізації повноважень про надання безоплатної первинної правової допомоги;

– Міністерство економіки України – в частині підтримки винахідництва, інновацій, розвитку торгівлі, захисту прав споживачів, здійснення діяльності з питань соціального діалогу [9], в межах якого визначається та зближується позиція, досягаються спільні домовленості та приймаються узгоджені рішення сторонами соціального діалогу тощо.

Ефективність реалізації адвокатування конкуренції може визначатися зниженням кількості вчинених порушень. Проте, наприклад, у Львівській та Волинській областях за 2016–2019 рр. в частині звернення юридичних/фізичних осіб про порушення конкурентного законодавства (див. табл. 2) наслідки реалізації адвокатування конкуренції можуть свідчити і про зниження активності фізичних та юридичних осіб щодо звернення в антимонопольні відомства.

Таблиця 1

Порівняльна характеристики адаптованих навчальних дисциплін

№ з/п	Параметр для порівняння	Адаптована навчальна дисципліна		
		«Основи конкурентної культури»	«Управління конкурентними відносинами»	«Конкуренція та конкурентна політика»
1	2	3	4	5
1.	Мета викладання	Формування розуміння добросовісної конкуренції, прав споживачів, прав на інтелектуальну власність та способів їх захисту.	Формування розуміння конкурентних відносин в бізнесі та здатності здійснення управління ними.	Формування розуміння конкуренції, конкурентної політики держави, здатність сприяти її розвитку.
2.	Цільова аудиторія	Випускники технічних спеціальностей	Випускники економічних спеціальностей	журналістики, публічного управління та адміністрування, міжнародних відносин
3.	Об'єкти вивчення	Конкуренція, права споживачів на якісну продукцію, за оптимальними цінами, право на повну та достовірну інформацію про товар, добросовісну рекламу, свободу господарської діяльності, захист авторських та суміжних прав, захист прав на інтелектуальну власність тощо.	Конкуренція, недобросовісна конкуренція та інші види антиконкурентної поведінки суб'єктів господарювання, здійснення яких заборонено законом, ділова репутація, захист ділової репутації, злиття та поглинання, рейдерство, сутність конкурентної діяльності в бізнесі та засади управління такою діяльністю, потреби споживача та їх задоволення, захист прав споживачів тощо.	Конкуренція, конкурентна політика, дотримання засад конкуренції в сфері публічних закупівель, надання державної допомоги, отримання погоджень Антимонопольного комітету України на рішення відповідних органів, антиконкурентні дії органів влади
4.	Очікувані результати	Недопущення порушень конкурентного законодавства суб'єктами господарювання на різних ринках, підвищення активності фізичних та юридичних осіб щодо звернення до антимонопольних відомств з метою захисту конкуренції.		Недопущення порушень конкурентного законодавства органами влади, посилення захисту конкуренції на нормативно-правовому рівні, формування конкурентної культури через засоби масової інформації.

Таблиця 2

Наслідки реалізації адвокатування конкуренції у Львівській та Волинській областях за 2016–2019 рр.

Область	2016	2017	2018	2019
Кількість звернень юридичних/фізичних осіб із приводу порушення конкурентного законодавства				
Львівська область	236	245	131	48
Волинська область	80	52	50	50
Кількість припинених порушень				
Львівська область	48	48	37	114
Волинська область	41	25	16	10
Кількість попереджених порушень				
Львівська область	28	34	13	18
Волинська область	104	124	62	24

Джерело: складено на основі річних звітів Львівського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України за 2016–2019 рр. [11] та річних звітів Волинського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України за 2016–2019 рр. [12]

Антимонопольний комітет України впродовж 2016–2020 рр. використовував різні методи адвокатування конкуренції (див. табл. 3), серед яких на постійній основі надаються зауваження і пропозиції щодо внесення змін до нормативно-правових актів та співпраця із засобами масової інформації.

Як вбачається з табл. 3, впродовж 2016–2020 рр. на адвокатування покладається в основному роль інформування, консультування, роз'яснення, формування нормативно-правової бази. Активізувати конкурентну поведінку серед бізнес-кіл та органів влади через загрозу накладення штрафних санкцій у великих розмірах у разі доведення вчинення пору-

Характеристика методів адвокатування конкуренції, що використовувались Антимонопольним комітетом України впродовж 2016–2020 рр.

Сфера адвокатування конкуренції	Характеристика методу адвокатування конкуренції
Рекомендацій та пропозицій	– надання рекомендацій та пропозицій регуляторам, органам влади; – надання рекомендацій органам місцевого самоврядування; – надання рекомендаційних роз'яснень учасникам ринків, проведення комунікаційних заходів.
Нормативно-правова	– ініціатива перед Президентом України, Урядом щодо необхідності внесення змін до чинної нормативно-правової бази; – внесення пропозицій до Верховної Ради України щодо формування конкурентної політики в різних сферах економіки; – погодження проектів нормативно-правових актів та інших рішень органів влади та місцевого самоврядування, які можуть вплинути на конкуренцію; – надання зауважень та пропозицій до проектів законодавчих актів; – ініціативність у внесенні змін до чинної нормативно-правової бази.
Інформаційна	– проведення комунікаційних заходів; – співпраця із засобами масової інформації з питань запобігання, виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, захисту від недобросовісної конкуренції; – консультативна та роз'яснювальна робота з питань застосування законодавства у сфері державної допомоги.

Джерело: складено на основі річних звітів Антимонопольного комітету України за 2016–2020 рр. [10]

Характеристика мотивації учасників конкурентних відносин до конкурентної поведінки

Учасники конкурентних відносин		
Споживачі	Бізнес-кола	Органи влади
– можливість постійного вибору способів задоволення своїх потреб; – відсутність дискримінації – кожен споживач має можливість за однаковою ціною придбати один і той самий товар; – відсутність дефіциту продукції, потрібної споживачу, яка доступна для придбання; – право на якісну продукцію, яку пропонують підприємства-конкуренти, виробництво якої є інноваційно орієнтоване; – право на повну, достовірну та своєчасну інформацію про благо; – встановлення соціального контролю за діями органів влади, монопольними структурами.	– доступ до ресурсів (ефективний їх розподіл), мінімізація витрат через впровадження інновацій, а відтак і здобуття конкурентних переваг; – участь у публічних закупівлях на постійній основі, оскільки порушник конкурентного законодавства, який вчинив антиконкурентні узгоджені дії у вигляді спотворення результатів торгів, не має права брати участь у публічних закупівлях впродовж трьох років; – правовий захист бізнесу від недобросовісної конкуренції через впровадження правил чесної конкуренції, захист прав на інтелектуальну власність; – отримання високих прибутків завдяки володінню конкурентними перевагами та недопущення несправедливого перерозподілу ринкового доходу; – розвиток інноваційних технологій на національному рівні та досягнення високого рівня конкурентоспроможності на світовому ринку; – можливість співпрацюючи з конкурентами вирішувати спільні проблеми на ринку, однією з яких, наприклад, є експансія іноземних компаній; – можливість спрогнозувати розвиток ринку та поведінку підприємств на ньому завдяки дії законів конкуренції та законів ринку.	– можливість реальної економії бюджетних коштів у сфері публічних закупівель; – інноваційний розвиток регіонів та підвищення їх конкурентоспроможності; – залучення інвестицій в економіку; – вирішення проблем соціально-економічного розвитку через державно-приватне партнерство; – подолання національного монополізму завдяки міжнародній конкуренції; – економія ресурсів та оновлення економіки; – посилення довіри до державних органів; – мінімізація впливу монопольних утворень на владу, підвищення незалежності органів влади.

шення конкурентного законодавства недостатньо. Додатковим інструментом, який варто використувати в адвокатуванні, є мотиваційний складник, в основі якого є позитивні наслідки конкуренції для кожної категорії учасників ринкових відносин – споживачів, бізнес-кіл та органів влади (див. табл. 4).

Дуже часто взаємодія на ринку між суб'єктами відбувається стихійно, у разі виникнення певних проблем у бізнес-діалозі, конфліктів із постачальниками чи споживачами. Вирішення таких проблем без належного адвокатування конкуренції часто розпочинається без дотримання конкурентного законодавства і принципів конкуренції. Саме адвокатування конкуренції впливає на поведінку бізнес-кіл, мотивує суб'єктів господарювання до управління конкурентними відносинами як частини управлінської діяльності на підприємстві.

Висновки з проведеного дослідження. Адвокатування конкуренції, будучи одним із видів діяльності державних органів, безпосередньо пов'язане із формуванням середовища, що сприяє появі та існуванню конкуренції – одного з головних рушіїв розвитку держав. Складовими частинами такого середовища є не лише нормативно-правова база, з удосконаленням та формуванням якої на постійній основі пов'язане адвокатування конкуренції. Суттєвим елементом, що міг би сприяти конкуренції, є суспільство, від активності якого залежить швидкість реакції органів влади на порушення у сфері конкуренції. Саме суспільство безпосередньо зазнає впливу порушень у сфері економічної конкуренції. Окремі бізнеси несвідомо можуть стати співучасниками вчинення порушень. Запобігти різній протиправній поведінці можливо завдяки адвокатуванню в інформаційній сфері з використанням мотиваційної складової частини, що може бути реалізовано на стадії підготовки майбутніх фахівців, від діяльності яких залежатиме задоволення потреб споживачів. Держава як гарант дотримання прав та інтересів членів суспільства має сприяти впровадженню освітніх програм, що можуть сформувати певну конкурентну культуру в суспільстві.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Економічний закон. *Вікіпедія: вільна енциклопедія* URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 02.08.2021).
2. Лозова А., Клименко В. Розвиток адвокатування конкуренції в умовах інформаційної економіки. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2013. Вип. 34. С. 71–78. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Vzuk_2013_34_12.pdf (дата звернення: 02.08.2021).
3. Филіук Г. Адвокатування конкуренції як складова конкурентної політики. *Конкуренція: Вісник Антимонопольного комітету України*. 2011. № 1. С. 45–52.

4. Лагутін В.Д. Конкуренція і конкурентна політика: категорії та поняття. Київ : КНТЕУ, 2009. 320 с.

5. Щербак Т.А. Модифікація конкурентної політики за умови трансформації економічних відносин. *Економіка України*. 2016. № 4. С. 45–56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2016_4_6 (дата звернення: 02.08.2021).

6. Шостак О., Михальчишин Н.Л. Проблеми адвокатування конкуренції в Україні. *77-ма Студентська науково-технічна конференція* : збірник тез доповідей, 7 листопада 2019 року, Львів. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. С. 115–116.

7. Положення про Міністерство освіти і науки України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.08.2021).

8. Филіук Г. Конкурентна культура в системі заходів конкурентної політики. *Економічна теорія*. 2011. С. 46–58. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28468/04-Fyliuk.pdf?sequence=1> (дата звернення: 02.08.2021).

9. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010 № 2862-VI/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text> (дата звернення: 02.08.2021).

10. Річні звіти Антимонопольного комітету України за 2016–2020 рр. URL: <https://amcu.gov.ua/pro-nas/zvitnist/richni-zviti> (дата звернення: 02.08.2021).

11. Річні звіти Львівського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України за 2016–2019 рр. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/lviv/uk/publish/category/80101> (дата звернення: 02.08.2021).

12. Річні звіти Волинського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України за 2016–2019 рр. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/vol/uk/publish/category/80101> (дата звернення: 02.08.2021).

13. Ковтун В.Ю. Адвокатування конкуренції в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Вип. 42. С. 128–133. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/42-2020/25.pdf> (дата звернення: 02.08.2021).

REFERENCES:

1. Wikipedila: vilna entsyklopediia [Wikipedia. free encyclopedia]. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (accessed 2 August 2021).
2. Lozova A., Klymenko V. (2013) Rozvytok advokativannia konkurentsii v umovakh informatsiinoi ekonomiky [Development of competition advocacy in the information economy]. *Scientists note university «STEP»*, vol. 34, pp. 71–78. Available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Vzuk_2013_34_12.pdf (accessed 2 August 2021).
3. Fyliuk H. (2011) Advokativannia konkurentsii yak skladova konkurentnoi polityky [Competition advocacy as a component of competition policy] *Competition: Bulletin of the Antimonopoly Committee of Ukraine*, no. 1, pp. 45–52.

4. Lahutin V.D., Bakalinska O.O., Vertelieva O.V. (2009) Konkurentsiia i konkurentna polityka: katehorii ta poniattia [Competition and competition policy: categories and concepts]. Kyiv: KNTEU. (in Ukrainian)
5. Shcherbakova T.A. (2016). Modyfikatsiia konkurentnoi polityky za umovy transformatsii ekonomichnykh vidnosyn [Modification of competition policy under the condition of transformation of economic relations]. *Ukraine economy*, no. 4, pp. 45–56. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EKUK_2016_4_6 (accessed 2 August 2021).
6. Shostak O., Mykhalchyshyn N.L. (2019) Problemy advokativannia konkurentsii v Ukraini [Problems of competition advocacy in Ukraine]. Proceedings of the 77 *Studentska naukovo-tekhnichna konferentsiia. Sektsiia "Publichne upravlinnia ta administruvannia" (Ukraine, Lviv, 07.11.2019)*. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, pp. 115–116.
7. Kabinet Ministriv Ukrainy. *Polozhennia pro Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (iz zminamy i dopovnenniamy)* [Regulations on the Ministry of Education and Science of Ukraine (with changes and additions)]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-%D0%BF#Text> (accessed 2 August 2021).
8. Fyliuk H. (2011). Konkurentna kultura v systemi zakhodiv konkurentnoi polityky [Competitive culture in the system of competition policy measures]. *Economic theory*, pp. 46–58. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/28468/04-Fyliuk.pdf?sequence=1> (accessed 2 August 2021).
9. Verkhovna Rada Ukrainy. *Pro sotsialnyi dialoh v Ukraini. Zakon Ukrainy* [On social dialogue in Ukraine. The law of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text> (accessed 2 August 2021).
10. Antymonopolnoho komitetu Ukrainy. *Richni zvity za 2016–2020* [Annual report for 2016–2020]. Available at: <https://amcu.gov.ua/pro-nas/zvitnist/richni-zviti> (accessed 4 August 2021).
11. Lvivske oblasne terytorialne viddilennia Antymonopolnoho komitetu Ukrainy. *Richni zvity za 2016–2019* [Annual report for 2016–2019]. Available at: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/lviv/uk/publish/category/80101> (accessed 5 August 2021).
12. Volynske oblasne terytorialne viddilennia Antymonopolnoho komitetu Ukrainy. *Richni zvity za 2016–2019* [Annual report for 2016–2019]. Available at: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/vol/uk/publish/category/80101> (accessed 5 August 2021).
13. Kovtun V.Yu. (2020) Advokativannia konkurentsii v Ukraini [Competition advocacy in Ukraine]. *Scientific Bulletin of the International Humanities University*, vol. 42, pp. 128–133. Available at: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/42-2020/25.pdf> (accessed 6 August 2021).